

Handmade a designban

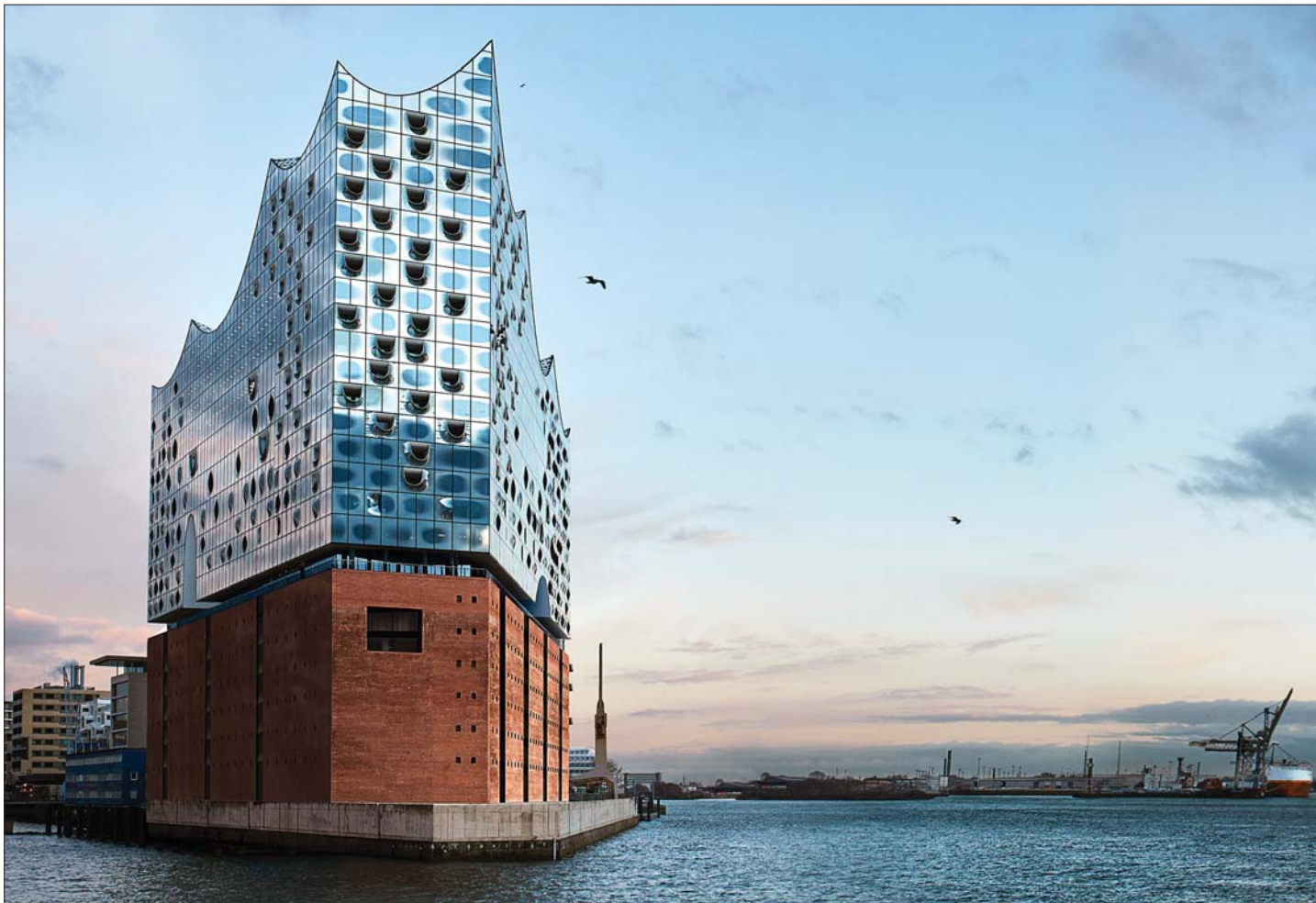
Portrévázlat Stefan Diez designerről

■ 2017. január 11-én ünnepi koncerttel nyitotta meg kapuit Hamburg új nevezetessége, a kikötő valaha legnagyobb raktárának helyén emelt *Elbphilharmonie*.

A világhírű svájci iroda, a Herzog & de Meuron tervezte épületben két hangversenyterem kapott helyet. Rámpás mozgólépcsőn megközelíthető impozáns kö-

A hamburgi Elbphilharmonie. Terv: Herzog & de Meuron / The Elbphilharmonie concert hall in Hamburg, designed by Herzog & de Meuron

**A hamburgi
Elbphilharmonie. Terv:
Herzog & de Meuron /
The Elbphilharmonie
concert hall in
Hamburg, designed
by Herzog & de Meuron**

zösségi tereinek belsőépítészeti kialakításában és be-
rendezésében a kortárs design nevezetes kísérleti mű-
helye, az e15 vitt aktív szerepet Stefan Diez *Houdini
székeivel*. Alkotójuknak alig néhány nappal később –
a nemzetközi bútorvásárra időzítve – nyílt életművét
áttekintő reprezentatív kiállítása *Full House* címmel a
kölni iparművészeti múzeumban (Museum für Ange-
wandte Kunst Köln, MAKK).

Stefan Diez gyors karriert tudhat magáénak: tizen-
öt év alatt emelkedett a világ élvonalbeli tervezőinek
sorába. 1971-ben született, négygenerációs asztalos-

família sarjaként. Maga is kitanulta e mesterséget, mi-
előtt beiratkozott a stuttgarti művészeti akadémiára,
ahol 2002-ben szerzett diplomát. Már tanulmányai
idején bekapcsolódott a jelenkori német formaterve-
zés két nagysága: előbb tanára, Richard Sapper, majd
a nála alig néhány évvel idősebb Konstantin Grcic
irodájának munkájába. Az ott szerzett tapasztalatok
birtokában alapított 2003-ban Münchenben saját stú-
diót.

Mindkét mestere nagy hatást gyakorolt rá azzal,
hogy erős szálakkal kötődnek a német design legjobb

hagyományaihoz. Ezek két iskolára – a Bauhausra, majd a szellemi örökébe lépő Hochschule für Gestaltung Ulm háború utáni tevékenységére – nyúlnak vissza. Programjukat összegző jelszavuk – a legjobb design a legkevesebb design – Dieter Ramstól származik. Az elmúlt évtizedekben – a posztmodern design látványorientált produktumai mögött – ez a purista esztétika háttérbe szorult, újabban azonban feléledni látszik. Nem csak a hamburgi hangversenyterem szőfukarsága, nem egyszerűen a mesterei nyomába szegődő Stefan Diez minimalizmusa tanúskodik róla; az

idei kölni bútorvásár korábbiakhoz képest konzolidált-visszafogott összképe is azt mutatta, hogy a design világában szemléleti fordulat előjelei érzékelhetők.

Szó sincs azonban arról, mintha – maradjunk csak témánknál – Stefan Diez visszatért volna a háború utáni formatervezésnek a nagy példányszámmal olcsó és triviálisan egyszerű termékeket preferáló felfogásához. Tárgyainak minden díszítéstől mentes, sallangtalan látványa – bútorok és lámpák, elektromos háztartási készülékek és porcelánedények, bőröndök és táskák egyaránt akadnak köztük – megtévesztő. Ezek

→

Stefan Diez Full House című kiállítása (részlet) / Stefan Diez's exhibition Full House (exhibition photo)

[Museum für Angewandte Kunst, Köln, 2017]

Stefan Diez Houdini székei a hamburgi Elbphilharmonie hangversenytermének előcsarnokában / 'Houdini' chairs by Stefan Diez in the lounge of the Elbphilharmonie concert hall in Hamburg

ugyanis nem hagyományos tömegtermékek. Egy új világ hívta őket életre, a posztindusztriális kor, amelynek a tervezőtevékenységre gyakorolt hatására újra meg újra visszatérnek a kiállítás vaskos katalógusának szerzői.

Abban a beszélgetésben, amelyet Robert Thiemann, a *Frame* design- és építészeti folyóirat főszerkesztője folytatott Diezzel és Gricccsel, Gric nyomatékkal hívja fel a figyelmet a szakmájukra gyakorolt „legnagyobb változásra”. Ez szerinte abban áll, hogy ma – úgymond – nem „általában” tervezünk,

Stefan Diez: Soba variálható bambuszrendszer (modell – részlet) / Stefan Diez: 'Soba' variable bamboo collection. Model (detail)

[2015]

hanem „különböző tárgyakat, különböző embereknek, akiknek a szükségletei is különbözőek”. A körülmények is alapvetően megváltoztak. A tervező nem holmi magános alkotó; a globális és digitális világban egy közös nyelvet beszélő kollektíva vezetője. Irodája pedig kísérleti laboratórium és egyúttal kivitelező – többek között 3D CAD szoftverrel felszerelt, up-to-date anyagokkal dolgozó és ultramodern gépekkel felszerelt – műhely. Nem a craft támad fel tehát, hanem a handmade és design találkozásából merőben újfajta – high-techre alapozó – tervezőtevékenység nyer teret. A paradigmaváltás – olvashatjuk más helyen – a teljes automatizálás és a do-it-yourself korábban elképzelhetetlen szimbiózisával jár. Eredményeképp parciális igényekre és körülményekre reflektáló, ugyanakkor technológiai és esztétikai értelemben egyaránt élenjáró minőségű, experimentális szériaproduktumok jönnek létre az ezekre fogékony világcégek

Stefan Diez:
Leo szék (e15) /
Stefan Diez:
'Leo' chair (e15)
[2010]

(Diez esetében a londoni Wrong, a német Wilkhahn, a Vorwerk és a Rosenthal vagy az olasz Emu) megrendelésére.

Jelen modell érvényét hitelesíti Diez elképesztően gazdag munkássága és vele a kiállítás, amely valóban *Tele ház*. Címéhez híven megtölti a múzeum háromszintes terét, miközben ez a pókerben bevett kifejezés a legjobb játékosokra jellemző kockázatvállalással a sikerességnek az élet más területén szintén hathatós komponensére is utal. Vegyük csak a frankenbergi Thonetnek tervezett székcsaládot (karos és magas változat is akad közte). Miként híres elődje, a 14-es számú darab, alig néhány elemből áll. Ezekből azonban – főként a gyöngéden hullámos ülőlappal – alkotjuk merőben eredeti látványt nyújtó olyan konstrukciót létre, amely kizárólag a marás, a plywood és a ragasztás legkorszerűbb módszereinek köszönheti létét.

A tervezőtevékenység részévé váló technológiai innovációról, a katalógus dokumentumfotói és rajzai

←
Stefan Diez: Rope Trick lámpa (részlet – Wrong.London) /
Stefan Diez: 'Rope Trick' lamp, detail (Wrong.London)
[2015]

**Stefan Diez: Houdini
és Leo székek (e15) /
Stefan Diez: 'Houdini'
and 'Leo' chairs (e15)**
[2011]

→
**Stefan Diez:
404 F (Thonet) /
Stefan Diez:
'404 F' (Thonet)**
[2007]

**Stefan Diez:
Houdini szék (e15) /
Stefan Diez:
'Houdini' chair (e15)**
[2009]

Stefan Diez:
404 H család (Thonet) /
Stefan Diez:
'404 H' family (Thonet)
[2007]

mellett, a kiállítás bútorainak félkész – a kivitelezés folyamatát szemléltető – modelljei tanúskodnak. Igazán meggyőzők persze maguk a termékek: a papír anyagszerűségét érzékeltető táska (a Tyvek névre hallgató szintetikus anyagból), a lézerrel vágott színes alumíniumlapokból kézzel stancolt perforáció mentén hajtogatott ülőke, avagy a 25 részes porcelán edénykészlet, amelynek a Diez-stúdióban egyedileg mintázott gipszmodelljét a négyszáz éves múltra visszatekintő Itariban egy japán mester adaptálta sorozatgyártásra. Ugyancsak e sorba kívánkozik a magyar származású amerikai illuzionistáról elnevezett *Houdini*

szék. Akár varázslatnak is tekinthető ugyanis, hogy csavar, szögek híján sikerült a lehetetlen: az öt munkatengelyes CNC-marógép által kialakított láthatatlan bordák révén pár milliméteres rétegelt lemezek összeenyvezésével szilárd bútort alkotni.

VADAS JÓZSEF
művészettörténész

(Full House. Design by Stefan Diez. Museum für Angewandte Kunst, Köln, 2017. január 17. – június 11.)

A fotókat a szerző bocsátotta rendelkezésünkre.